

ПЕДАГОГИКАЛЫК ПРОГРАММАЛЫК КАМСЫЗДОО

Азыркы учурда прикладдык программалык камсыздоону түзүү үчүн өзгөчө көңүл бөлүнүп, ага карата эсептөө техникалык программалык педагогикалык түзүлүшкө ээ түрдүү окуу китептери даярдалган. Программалык педагогикалык түзүлүштү колдонуу аркылуу окуучулардын билим сапаты жогорулайт жана окутуунун интенсивдүүлүгү артат.

Ачкыч сөздөр: окутуу методикасы, программалык педагогикалык түзүлүш, үйрөтүүчү.

С.О. Асанова – ст. преподаватель,
Ошский технологический университет

ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ПРОГРАММНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ

В настоящее время большое внимание уделяется созданию прикладного программного обеспечения для различных учебных предметов – программных педагогических средств вычислительной техники. Широкое использование программных педагогических средств обеспечивает повышение качества знаний учащихся, учет их индивидуальных особенностей, способствует интенсификации обучения.

Ключевые слова: методы обучения, педагогическое программное обеспечение, учебник.

S.O. Asanova - Senior lecturer,
Osh technological university

PEDAGOGICAL SOFTWARE

Presently large attention is spared to creation of application software for different educational objects - programmatic pedagogical facilities of the computing engineering. Deployment of programmatic pedagogical facilities provides upgrading of knowledge of students, account of their individual features, assists intensification of educating.

Key words: teaching methods, pedagogical software, and textbook.

Киришүү: Азыркы учурда прикладдык программалык камсыздоону түзүү үчүн өзгөчө көңүл бөлүнүп, ага карата эсептөө техникалык программалык педагогикалык түзүлүшкө ээ түрдүү окуу китептери даярдалган. Программалык педагогикалык түзүлүштү колдонуу аркылуу окуучулардын билим сапаты жогорулайт жана окутуунун интенсивдүүлүгү артат. Окуу маалыматтындагы образдуу жана динамикалуу берилиши анын туруктуу системаланышы жана оперативдүү түзүлүшү.

Изилдөөнүн максаты: Бул макала мектептеги жана ошондой эле жогорку окуу жайларда педагогикалык программалоону окутуунун усулдарына таянган актуалдуу маселелерге арналат. Материалды жеңилдетип берүү мүмкүнчүлүгү каралып анда үйрөтүүчүлөрдүн материалды окутуп үйрөтүүдө жана бышыктоодо алардын убактыларын кыскартып, бирок окуу процессин жакшыртуу зарыл.

Изилдөөнүн усулдары жана каражаттары: Педагогикалык программалоону камсыздоо усулунда маанилүү роль окуучулардын өз алдынча иштөөсүнө бөлүнөт, түрдүү тажрыйбалардын, илимдердин иштелиши жана бекитилиши алардын көзөмөлгө алынышы.

Биринчиден, программалык педагогикалык түзүлүш – бул түрдүү предметтерди окутуу процессинде колдонулуучу сапаттык программалык пакеттер.

Экинчиден, программалык педагогикалык түзүлүш – бул окутуунун максатында түрдүү дидактикалык түзүлүштөр берилет: программалар (алар, өз кезегинде, маалыматтык, текшерүүчү, үлгү болуучу, моделдик, демонстрациялык, үйрөтүүчү, аралаш жана башка түргө бөлүнөт), эксперименталдык системаларды окууда компьютердик оюндар аркылуу берилет.

Окуу процессинде программалык педагогикалык түзүлүштө кандай максаттар көрсөтүлгөн?

- окуу маалыматтындагы образдуу жана динамикалуу берилиш, анын туруктуу системаланышы жана оперативдүү түзүлүшү;
- түрдүү тажрыйбалардын, илимдердин иштелиши жана бекитилиши;
- алардын көзөмөлгө алынышы.

Окуу процессинде түрдүү программалык педагогикалык түзүлүштүн усулдук окутуусу бүтүндөй өзгөртүлүп киргизилген жана ал жаңы маалыматтык техникалык окутуу деп негизделет.

Бул процессте программалык педагогикалык түзүлүштү натыйжалуу колдонуу үчүн тандалган окуу материалына өзгөчө кылдааттык менен анализ жүргүзүү зарыл.

Программалык педагогикалык түзүлүштү колдонуунун негиздери:

1. Программалык педагогикалык түзүлүш экономикалык жактан гана ыңгайлуу болбостон, азыркы заманбап жаштардын түшүнүгүн да кеңири ээлеген;

2. Илим жана техниканын өнүгүүсү менен окуу маалыматты тез темпте өзгөрүлүп, электрондук китептер түзүлүп аны басып чыгаруу үчүн окурман экономикалык чыгымдарга учурабайт.

3. Программалык педагогикалык түзүлүш жогорку сапатта чоң сандагы иллюстрациялык материалдар (сүрөттөр, графикалар, карталар, видеоүзүндүлөр, үндүк катарлар, интерактивдүү моделдер, үйрөтүүчүлөр, 2D-, 3D-анимациялары) түзүлүп, окутуунун натыйжалуулугун, жогорку деңгээлде болуусун шарттайт.

4. Программалык педагогикалык түзүлүш окуучулардын окуу деңгээлин ишенимдүү жана натыйжалуу көрсөтүү үчүн көп вариантуу, көп деңгээлдеги тесттердин, маселелердин жана үйрөтүүчүлөрдүн жардамы менен аныктайт.

5. Окутуучулардын эмгегинин натыйжасы чыгармачыл иш-аракеттери менен окуу китептеринин турактык, психологиялык, социалдык жана аймактык өзгөчөлүктөрүнүн негизинде толукталат, модификацияланат, оңдолуп түзөтүлөт.

Коюлган максаттын ишке ашуусундагы маанилүү учур болуп заманбап маалыматтык технологияны колдонуу менен маалыматтык техникалык камсыздоонун жогорку деңгээлде аткарылуусу эсептелет.

Программалык педагогикалык түзүлүштүн техникалык жазылышы:

1. Кыргыз Республикасынын билим берүү министирлигинде бекитилген, окуу программасына дал келген;

2. Программалык педагогикалык түзүлүштүн структурасы натыйжалуу иш-аракети менен тарбиялык максаттарды өз алдына койот:

- мазмундуу бөлүгү;
- программалык бөлүк;
- сабактын түзүмү;
- мугалимдер үчүн усулдук кеңештер;
- окуучулар үчүн усулдук кеңештер;

- окуу жайдагы компьютердик класстарда же системалык администрацияда локалдык байланышты колдонулушун жетекчиликке алуу.

3. Мазмундуу бөлүктүн түзүлүшү:

- мазмуну;
- теориялык жана практикалык бөлүк;
- интерактивдүү үлгүлөр;
- статистикалык сүрөттөр (схемалар, сүрөттөр, карталар, таблицалар);
- интерактивдүү сүрөттөр (схемалар, сүрөттөр, карталар, таблицалар, диаграммалар);
- фотосүрөттөр;
- видеоүзүндүлөр;
- үндүк катарлар;
- 2D-, 3D- анимациялар;
- терминдердин сөздүгү жана түшүндүрмө сөздүк;
- тарыхый сурамжылоолор;
- текшерүү үчүн суроолор жана маселелер;
- тесттик тапшырмалар, усулдук түрдүү текшерилиштер, түрдүү тематикалык жана жылдык жыйынтыктар.

4. Бөлүмдүн темалары жана сабактар боюнча окуу структуралык материалдар.

5. Окуу материалынын мазмунунун деңгээли жана түзүлүү мүмкүнчүлүгү окуучулардын толук санитардык-гигиеналык нормасы жана курактык өзгөчөлүгү менен шайкеш келүү керек.

6. Программалык бөлүктүн түзүлүшү:

- мазмундуу бөлүк тексттерден, медиаобъектерден, тексттик формадагы маселелерден турат;
- навигацияны түзүү;
- окуу материалдарын издөө;
- тиркеме менен иштөө;
- окуучуларды даярдоо үчүн программалык – усулдук камсыздоолор, окуу жетишкендиктеринин статистикалык маалыматы жана тест жыйынтыктарынын иштелип чыгышы;
- сабактын түзүмү;
- башкаруу элементтеринин стандарттуулугу, интуитциялык түшүнүктөрдүн бирдей деңгээлде сунушталышы;
- программалык педагогикалык түзүлүш компьютердин мониторунун экранын демонстрациялоо мүмкүнчүлүгүн, ошондой эле мультимедиялык проекттин жардамы менен жөнөкөй экрандан интерактивдүү досканы камсыздайт;
- сабактын түзүмү жана сабактын түзүлүшүнө карата атайын экрандан (кадам) түзүлгөн сабакты толтуруу жана аны жок кылуу сыяктуу структуралар болот;
- түзүлгөн сабакты импорттоо, экспорттоо же колдонуучу тандаган медиа объективдүү папкалар;
- түзүүнүн окуу курсунда сабактын түрдүү типтерин, кадамдарын кабыл алышы;
- тесттерди жана тапшырмаларды түзүү жана өчүрүү;
- тексттеги маалыматтагы абзацтарды форматтоо, формулаларды жазуу жана башкалар;
- графикалык маалыматтарды форматтоо;

7. Түзүүчү чыгып баратканда түзүлгөн сабакты өзүнчө папкага жайгаштыруулусу.

8. Мугалимдер үчүн түзүлгөн усулдук сунуштардын мазмунунда сабак өтүүнүн типтүү сценарийлери камтылган.

Окуучулар үчүн түзүлгөн усулдук сунуштардын мазмунун өз алдынча жекече иштөөчү тапшырмалар түзөт. Окуу жайдагы компьютердик класстарда же системалык администрацияда локалдык байланышты колдонууну жетекчиликке алуунун мазмунун

окуучулардын иш-аракеттенин статистикалык түрдөгү жыйынтыктары, локалдык байланыштагы түрдүү маселелер, көйгөйлөр, алардын чечимдери ээлейт.

Программалык педагогикалык түзүлүштүн интерфейс катмары болуп баардык түзүлгөн компоненттин мазмуну, эмгектери эсептелет. Программалык педагогикалык түзүлүштүн катмары бир компьютердин бир нече компьютер менен биргеликте иштөөсүн, локалдык байланыштын (мугалимдин жетекчилиги астында) ошондой эле Интернет аркылуу иштөөсүн камсыздайт.

Программалык педагогикалык түзүлүш инсталляция, деинсталляция менен иштөө процесси колдонмо программа менен камсыздалган системанын ишин жөнгө салат. Программалык педагогикалык түзүлүш модулуна тандалган инсталляция жана деинсталляция мүмкүнчүлүгү камсыздалган;

Инсталлятор эмнени камсыздайт?

- автозапуск режимин колдонууну;
- кемчилдиктерди оңдоодо минималдуу түрдө талап кылууну, текшерүүчү аппараттык комплекстердин дал келүүсүн;
- программалык компоненттин текшерүүлүсүн, программалык педагогикалык түзүлүштүн модулуна иштеп чыгуудагы суроо-талап, толуктоо, бекитилгенден кийинки оңдоп түзөөнү;
- программалык педагогикалык түзүлүштүн бардык компоненттери жекече инсталляцияланган (тандалган папкада);
- программалык педагогикалык түзүлүштүн көлөмү дисктик жана оперативдүү эсте оптималдуу түрдө колдонулат;
- инсталляциядан кийинки программалык педагогикалык түзүлүштүн автозапуск мүмкүнчүлүгү;
- жумушчу столдо ярлыкты орнотуудан мурун программалык педагогикалык түзүлүшү жүктөө.

Деинсталлятор инсталляцияланган программалык педагогикалык түзүлүштүн компоненттерин толук түрдө өчүрүшү мүмкүн:

- кошумча программалык модулдар;
- программалык педагогикалык түзүлүштүн иштөө процессинде колдонулган драйвер инсталляция папкасында түзүлөт.

Деинсталлятор берилген программалык педагогикалык түзүлүш менен байланышканда дисктик түзүлүшгөн жана операциялык системадан толук бошойт. Инсталляция аяктагандан кийин электрондук китептер CD, DVDни же жана башка электрондук алып жүрүүчүлөрдү жана кошумча программалык камсыздоолорду керектебей калат.

Программалык педагогикалык түзүлүштүн колдонуу учурундагы мүмкүнчүлүктөр:

- стандарттуу кабыл алынган операциялык система менен параллелдүү түрдө иштейт;
- берилген конфигурациянын системасында колдонуучунун суроо талабына жооп максималдуу берилет;
- колдонуучунун идентификациясы ишенимдүү жана жетүү укугу толук бөлүнөт.

Жыйынтык:

Көрсөтмөлүүлүк көп эмгекти талап кылат. Программалык педагогикалык түзүлүш колдонуучунун маалыматтар колдосун, өчүрүүсүн, сунуш-пикирлерди алуусун жана Интернет портал аркылуу ар кандай маалыматты жиберүүсүн камсыздайт жана карап чыгат.

Программалык педагогикалык түзүлүш локалдык байланыш менен иштөөсүндө эмнелер камсыздалат?

- сабакта түзүүчүнүн жардамы менен окуучулардын компьютерине толук түрдө алып жүрүүчүлөр которулат (трансляцияланат);
- мугалимдин жумушчу ордундагы локалдык байланыш окуучулардын локалдык байланышына түздөн-түз берилет, мониторинг чыгарылат;

- окуучулардын тесттик мисалдарынын жыйынтыктары берилет;
- окуучулардын жогорку маалыматтары сакталат;
- экранда жыйналган маалымат көрсөтүлөт, каалаган электрондук алып жүрүүчүдө басып чыгарылат же көчүрмөлөнөт.

Адабияттар:

1. **Бекбоев, И.Б.** Педагогикалык процесс: эски көнүмүштөр жана жаңычыл көз караштар [Текст] -Б. 2006
2. Компьютер: колдонуу, программалоо. (DOS, Basic, TurboPascal) А.Бердиев, А.Исраилов, Р. Табышов, Э.Осоров, Бишкек 2010
3. **Калдыбаев, С.К.** Компьютердик окутуу программалары-программалап окутуунун заманбап багыты [Текст] / С.К. Калдыбаев, Т.А. Курамаева // Ж.Баласагын атындагы КУУнун жарчысы.- Бишкек, 2012
4. **Курамаева, Т.А.** Программалап окутуудагы компьютердик технологияны колдонуунун кээ бир өзгөчөлүктөрү [Текст] / Т.А. Курамаева, Б. Келдибаев // Жур. Соц. и гуманитар. науки. Кырг. патент, 2005